

Göteborgs
Stad

Årsrapport 2016 Bolag

Göteborgs stads Upphandlings AB

Dnr 0121/17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Verksamhetsanalys.....	5
2.1	Väsentliga händelser och bolagets utveckling	5
2.1.1	<i>Viktiga framtidsfrågor.....</i>	<i>12</i>
2.2	Analys av årets utfall	13
2.3	Investeringar	13
2.4	Utveckling inom personalområdet.....	13
2.4.1	<i>Personalvolym och lönekostnad.....</i>	<i>15</i>
2.4.2	<i>Övrig utveckling inom personalområdet.....</i>	<i>15</i>
2.5	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	15
2.5.1	<i>Intern kontroll.....</i>	<i>15</i>
2.5.2	<i>Sponsring.....</i>	<i>16</i>
2.5.3	<i>Göteborgs Stads kommunikationsstrategi.....</i>	<i>16</i>
2.5.4	<i>Stadshus AB:s uppföljning av social hållbarhet.....</i>	<i>18</i>
2.5.5	<i>Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi</i>	<i>19</i>
2.5.6	<i>Övriga beslut och/eller uppdrag</i>	<i>20</i>
2.6	Kommunala ändamålet och befogenheterna.....	21
3	Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	24
3.1	Sammanfattande resultat av uppföljningen av kommunfullmäktiges mål.....	24
3.2	Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag	27
3.2.1	<i>Uppdrag riktade till Göteborg Stads Upphandlings AB</i>	<i>27</i>
4	Nyckeltalsredovisning	28
5	Nyckeltalsredovisning	29
6	Bokslut.....	30
6.1	Sammanfattande analys	30

1 Sammanfattning

Inledning

2016 har varit ett händelserikt år för Göteborgs Stads Upphandlingsbolag. Året inleddes med att Bolagets VD blev utsedd till den nya Upphandlingsmyndighetens generaldirektör och dåvarande upphandlingschefen avslutade sin anställning. Senare under året beslutades i Kommunfullmäktige att bolagets verksamhet skulle övergå i nämndform och beslutet skulle verkställas vid årsskiftet 2016/17. Så året har präglats av mycket arbete med förberedelser för övergång till nämnd och av rekryteringar av ledningspersonal. Trots detta anser vi att verksamheten lyckats väl i att hantera mål och uppdrag på ett framgångsrikt sätt.

Måluppfyllelse

Några iakttagelser:

Vi gläder oss åt att vi har betydligt nöjdare kunder, det vill säga beställare och användare av våra ramavtal, än 2014. Förbättringarna avser den hjälp man får vid beställningar och ramavtalens tydlighet och innehåll.

Trots en del utmaningar i ojämn tillgång till ekologiska matvaror på marknaden har andelen ekologiska livsmedel på ramavtal varit 48 procent, och andelen ekologiskt kött ligger nu på 70,8 procent.

Målet om att använda social hänsyn har vi fortsatt att arbeta med genom att stödja andra nämnder i att efterfråga hur det ska göras. Det har bland annat resulterat i 80 anställningar för människor långt från arbetsmarknaden, något lägre än förra året vilket förklaras längre fram i rapporten.

Ansökningar om överprövningar ökar något, men i mycket hög grad utfaller domarna till bolagets fördel vilket vi tolkar som att upphandlingen fortsätter att hålla en hög kvalitet.

Ett viktigt mål i staden är att förbättra företagsklimatet. Flera åtgärder har gjorts under året för att bidra till det målet, 76 aktiviteter riktade till leverantörer är noterade i form av utbildningar, rundabordssamtal och medverkan på olika event kring upphandling. En uppmärksam pod-castserie kring upphandling har producerats och förvaltningen har deltagit i att ta fram en kommunikationsplattform tillsammans med andra kommunala aktörer med syfte att förbättra företagsklimatet. Vi har en hög andel mindre och medelstora företag som leverantörer på ramavtalen, 84 procent.

Angående det övergripande målet ”Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar” så är det inte helt lätt att utvärdera men det bolaget gjort är att i så hög grad som möjligt ställa relevanta miljökrav, arbeta med sociala hänsyn och arbeta aktivt med miljöprogrammet. Men det är övriga bolag och nämnder som beställer på ramavtalen som måste använda sig av möjligheterna att beställa produkter och tjänster som svarar upp mot målet i ännu högre grad än hittills.

Personalläget

En utmaning under året har varit höga sjuktal bland de anställda vilket vi försökt åtgärda med rehabiliteringsåtgärder och en översyn av organisationen. Syftet med organisationsanpassningen har bland annat varit att få bättre samarbete mellan avdelningar, större tydlighet i roller och uppdrag och mycket tyder på att det varit en lyckad strategi.

Framtiden

Under 2017 ser vi fram emot att vi i den nya nämnden för Inköp och Upphandling ska

kunna ta en ännu större roll i att lyfta fram och arbeta med den offentliga upphandlingen som ett strategiskt verktyg för att nå både affärsmässiga och politiska mål. Vi är beredda att ta på oss uppdraget att samordna den gemensamma inköpsprocessen i staden i syfte att optimera och effektivisera resultatet av upphandlingen.

Den nya upphandlingslagstiftningen som beslutades om i slutet av året ser vi fram emot att få använda, där ser vi många möjligheter till innovationsupphandling, ta ytterligare sociala hänsyn och använda reserverade kontrakt.

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och bolagets utveckling

Organisation

Övergång till nämnd

Den 1 januari 2017 byter upphandlingsverksamheten organisationsform. Ambitionen har, sedan beslutet om övergång fattades, varit att fullfölja verksamheten utan störningar och att kontinuerligt kommunicera tillgänglig information om övergången till all personal. Bedömningen är att den inledande oro som fanns bland medarbetare avseende främst hur anställningsavtal och villkor ändras i samband med övergången har avtagit allteftersom de nya villkoren har tydliggjorts. Nästan alla medarbetare har valt att följa med över till den nya förvaltningen.

Ny direktör tillträder den första februari och nuvarande tillförordnade VD har anställts som tillförordnad förvaltningschef fram till dess. Nämndsekreterare tillträder i januari.

I och med övergången till nämnd och förvaltning har verksamheten anslutit sig till stadens kommungemensamma tjänster och system. Arbetet med att integrera verksamheten i dessa tjänster och system har pågått under hela hösten i olika arbetsgrupper för bland annat ekonomi, HR, ärendehantering och IT-tjänster. Anslutningen till kommungemensamma tjänster och system beräknas medföra en fördubbling av dessa kostnader. Själva övergången har också medfört kostnader som har belastat bolagets resultat, såsom Intraservices konsultstöd för projektledning och pensionskostnader vid övergång till nytt kollektivavtal.

Arbetet med övergång till nämnd har i stort sett fortlöpt enligt plan. Ett avtal har tecknats mellan Upphandlingsbolaget och den nya nämnden för att reglera att nämndens personal utför arbete för Upphandlingsbolagets räkning och för det arbetet utbetalas ekonomisk ersättning från bolaget.

Den 13 oktober valde kommunfullmäktige ledamöter till Göteborgs Stads inköp och upphandlingsnämnd. En första introduktionsträff med nya ledamöter genomfördes den 30 november och nämnden hade sitt första sammanträde den 2 januari 2017.

Anpassning av organisationen

En organisationsöversyn har påbörjats under året. Den 1 november trädde en ny organisation i kraft, vilken innebar att kärnverksamheten återfinns i två avdelningar: Upphandling och Specialist & uppföljning. Upphandlingsavdelningen gick från att ha fyra gruppchefer till att ha tre teamledare med en delvis annan roll. De tidigare avdelningarna för Kommunikation & kund samt Ekonomi & administration placerades tillsammans med stabsfunktioner i Verksamhetsstöd som leds av VD/förvaltningsdirektör. Syftet med organisationsanpassningen har varit att skapa en ändamålsenlig organisation med färre organisatoriska enheter för att göra det lättare att fördela arbetet och styra resurser dit de behövs. Det förväntas också skapa en bättre helhetssyn med mindre gränsdragningsproblematik inom organisationen.

Avslutad dialog med Stadshus AB

Styrelserna i Stadshus AB och Upphandlingsbolaget, genomförde i februari 2016 en ägardialog. Från denna ägardialog upprättades en handlingsplan, där Upphandlingsbolaget haft i uppdrag att löpande under 2016 återrapportera följande uppdrag:

- Taktisk samverkansprocess, också benämnd Gemensam inköpsprocess, GIP
- Resurs- och kompetensplanering
- Organisationsutveckling
- Stöd till upphandling av *Hem för vård och boende* (HVB) och *Konsulentstödd familjehemsvård*

Slutsatserna från rapporteringen, tillsammans med resultaten från tidigare ägardialog, är goda underlag i det fortsatta arbetet med att utveckla upphandlings- och inköpsarbetet i staden under ledning av den nya inköp- och upphandlingsnämnden.

Stadshus AB har också konstaterat att rapporteringen utgör ett bra underlag för den fortsatta beredningen. Särskilt uppmärksammas de uppdrag i Upphandlingsbolagets mål- och inriktningsdokument för 2017 som gäller behovet av att utveckla stadens förmåga kring funktions- och innovationsupphandling.

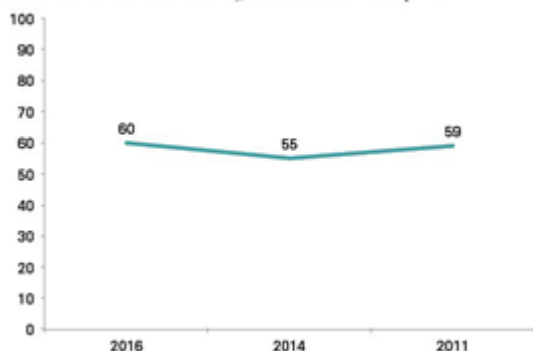
En av slutsatserna kring Gemensam inköpsprocess, GIP, där Upphandlingsbolaget i Strategiforum för upphandling och inköp har drivit ett utvecklingsarbete, är att det krävs ökad finansiering för arbetet med att utveckla en gemensam inköpsprocess. Dessutom behövs en större tydlighet kring Strategiforums uppdrag. I åiterrapporten till Stadshus AB hemställer därför Upphandlingsbolaget om att kommunstyrelsen ska genomföra en översyn av mandat och finansiering för Strategiforum.

Stadshus AB tillstyrker denna hemställan och konstaterar också att då Upphandlingsbolaget från och med 2017 övergår i nämndform kommer Stadshus AB inte längre att följa frågorna i handlingsplanen.

Nöjdare kunder

Under hösten 2016 genomfördes en ny kundundersökning. Nöjdheten bland kunderna har tydligt ökat sedan föregående mätning, hösten 2014. Ökningen gäller både generell nöjdhet (NKI) och inom flertalet frågeområden. Sedan föregående mätning har bolaget arbetat efter en handlingsplan i syfte att höja kundernas nöjdhet. Handlingsplanen innehöll sex förbättringsområden och 20 åtgärder eller aktiviteter. Det är tydligt att flera av dessa åtgärder och aktiviteter har gett effekt. Kortfattat kan man säga att den information och hjälp kunderna får vid beställningar och egna upphandlingar får ett gott betyg av kunderna. Förbättringsområden finns avseende ramavtalens tydlighet och innehåll.

Hur nöjd är du totalt sett med Upphandlingsbolaget utifrån dina erfarenheter under det senaste året, om du väger in alla relevanta aspekter?

Upphandling

Nya och avslutade avtalskategorier

Under året har Upphandlingsbolagets styrelse beslutat om fyra nya ramavtalsområden: *Tjänsteresa med bussfordon*, *Inhyrning av personal*, *Konsulentstödd familjehemsvård* och *Personbedömningar*.

Upphandlingsbolagets styrelse har beslutat att upphöra med följande fem ramavtalskategorier: *Kreditupplysningar*, *Cyklar*, *Kartläggning av arbetsförmåga*, *Fortbildning gällande förvärvade hjärnskador* samt *Fortbildning inom autismspektraområdet*.

Att dessa avtalskategorier har avslutats bedöms inte innebära att kundernas behov uppfylls i lägre grad än tidigare. För *Kreditupplysningar* gäller att verksamheternas totala inköp understiger beloppen för när direktupphandling i anledning av lågt värde får göras. *Kartläggning av arbetsförmåga* har inte nyttjats över huvud taget. De två kategorierna för fortbildning har haft avrop endast under en begränsad tid med särskilt avsatta medel, så det kvarstår inget behov av ramavtal. *Cyklar och cykelservice* har förts över till Göteborgs stads Leasing AB, vilket borde innebära en förenkling för kunderna.

Produktionsstatistik

Under 2016 har 84 ramavtalsupphandlingar publicerats. Det finns per den 31 december 2016 3347 aktuella avtal i Winst, vilket är en minskning från föregående år.

Produktionsstatistik 2010-2016	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Startade ramavtal	545	435	773	1627	1251	388	540
Publicerade*ramavtalsupphandlingar	49	156	169	250	123	74	84
Publicerade* konsultuppdrag	30	33	50	42	34	32	18
Aktuella ramavtali Winst per den 31/12	1560	1743	2273	2861	3589	4024	3347
Antal leverantörer i Winst per den 31/12	973	1039	1007	993	1434	1532	1373
Antal huvudkategorier i Winst per den 31/12	155	191	215	202	220	243	217
Antal huvudkategorier i Winst per den 31/12 inkl underområden	418	608	592	578	554	457	596

Förklaringar till siffror i ovan angivna tabell: *Under åren 2010-2015 avser siffrorna startade upphandlingar respektive konsultuppdrag. För år 2016 avser siffran publicerade upphandlingar respektive konsultuppdrag. Utifrån ett produktionsperspektiv går det inte över åren att jämföra och utläsa hur många ramavtalsupphandlingar som startats/publicerats, då ramavtalsupphandlingar under de senaste åren har paketerats på ett annat sätt. Med det nya sättet att räkna blir en publicerad ramavtalsupphandling bestående av fem delområden, vilka tilldelats var för sig, endast en publicerad ramavtalsupphandling. Med det gamla sättet att räkna skulle motsvarande ramavtalsupphandling redovisas som fem olika ramavtalsupphandlingar.

En förklaring till minskningen av antalet ramavtal är att avtalen har lagts upp per leverantör och kategori istället för som tidigare per delområde. En annan förklaring är arbetet med att minska antalet ramavtal i Winst, som har utmynnat i såväl färre ramavtal som leverantörer jämfört med föregående år.

Dialog med näringslivet

En fortsatt dialog med näringslivet har skett under året till exempel genom dialogförfaranden i upphandlingar genom Request for information (RFI) och remissförfaranden kring anbudsunderlag samt förhandsannonseringar. Det har fått av positiva gensvar.

Ett arbete har påbörjats med att, utifrån den nya policyn för upphandling och inköp, föra dialog med de leverantörer som inte tilldelas kontrakt. De kontaktas separat och informeras om varför de inte tilldelades kontraktet, såvida inte en sådan kontakt är

uppenbart obehövligt eller om antalet anbudsgivare är mycket stort.

Upphandlingsverksamhetens utveckling

Strategiupplägget på övergripande nivå för avtalskategorierna Hantverkstjänster och Tekniska konsulter (där ett stort antal avtalsområden ingår) har setts över. Syftet med översynen har varit att öka tydligheten för beställare och leverantörer samt att ramavtalen i större utsträckning ska möta beställarnas olika behov. Dessutom resulterar förändringen i minskad administration för såväl beställare och leverantörer som för Upphandlingsbolaget. Ett arbete har genomförts där samtliga upphandlingsdokument inom dessa områden har omarbetats i nära samverkan med marknaden och stadens verksamheter.

Ett flertal medarbetare deltar aktivt i stadens arbete med Gemensam byggprocess i de delar som rör kravställande, upphandling, avrop och inköp.

Särskilt intressanta upphandlingar

Några genomförda upphandlingar är särskilt intressanta att nämna utifrån stadens prioriterade mål.

Vid upphandling av *Konsulttjänster för chefs- och medarbetarutveckling* ställdes krav på normkritisk kompetens. Efter samråd med leverantörsmarknaden konstaterades att sådant krav inte kunde ställas som kvalificeringskrav då det hade inneburit att stadens behov av tjänsten inte kunnat tillgodoses. Kravet har istället ställts som ett särskilt kontraktsvillkor och funnits med som utvärderingskriterium. När anbuderna utvärderades visade det sig att närmare hälften av anbuderna helt saknade kompetens inom området och inget anbud uppfyllde kriteriet fullt ut. Upphandlingsbolagets bedömning är att marknaden ännu inte är mogen för denna typ av kvalificerande.

Finansiella tjänster. Göteborgs Stads finansavdelning beslutade under året att lyfta ut området *Kortinlösentjänster* ur kommande upphandling av *Banktjänster, betalningsförmedling* och istället göra en separat upphandling av tjänsten. Anledningen till detta är att flera leverantörer, det vill säga banker, har ändrat sina villkor för kortinlösen så att leverantören inte längre kommer att ta ansvar för de tjänster som tillhandahålls av underleverantörer.

Upphandlingsbolaget deltar i miljöförvaltningens projekt angående att följa upp klimatpåverkan från inköpta varor och produkter. Det har ställts klimat- och energirelaterade krav både på transporter och på produkter, där energieffektivitet har beaktats.

Avtalslösa avtalskategorier och -områden

Inom följande områden råder avtalslöshet:

Avtalskategori/-område	Anledning till avtalslöshet
Lunchkort	SKL Kommentus gör upphandlingen. Upphandlingen gjordes under hösten 2016 och är nu föremål för överprövning i förvaltningsrätten.
Skyltar, Hänvisningsskyltar	Upphandlingen har avbrutits och kommer att göras om
Barnvagnar och småbarnsartiklar	Pga en överprövning som ledde till en dom i förvaltningsrätten om att upphandlingen ska göras om.
Förskolecyklar	Pga en överprövning som ledde till en dom i förvaltningsrätten om att upphandlingen ska göras om.
Kaffe- och Vattenautomater	Upphandlingen är överprövad i Kammarrätten, där dom ännu ej meddelats.
Lekmaterial, pyssel, bild och form	Pga en överprövning som ledde till en dom i förvaltningsrätten om att upphandlingen ska göras om.
Juridiska tjänster inom delområdena: Allmän fastighetsrätt, Entreprenadrätt, IT- och immaterialrätt, Offentlig rätt samt Upphandlings- och konkurrensrätt	Upphandlingen är i dessa områden överprövad i Förvaltningsrätten, där dom ännu ej meddelats

Överprövningar och skadestånd

Ansökningar om överprövning har fortsatt att öka under 2016 i jämförelse med de föregående åren. Faktum är att antalet mål i förvaltningsrätten är det högsta bolaget haft, medan målen i överinstanserna fortsätter att minska. Utvecklingen av antalet registrerade mål med Upphandlingsbolaget som part under 2012-2016 redovisas nedan.

	2012	2013	2014	2015	2016
Förvaltningsrätt	31	25	15	22	33
Kammarrätt	13	8	5	5	3
Högst förvaltningsdomstolen	9	2	2	1	1
Totalt	53	35	22	28	37

Eftersom en upphandling kan bli föremål för överprövning av flera leverantörer eller överprövas flera gånger (exempelvis både förfrågningsunderlaget och efter tilldelningsbeslutet) kan varje upphandling ge upphov till flera mål. Målen under 2016 hänför sig till totalt 20 upphandlingar.

Under året har 18 domar eller beslut meddelats från förvaltningsdomstolarna. 16 av dessa har varit till bolagets fördel. Båda målen som bolaget förlorat rörde samma fråga och felet bestod i att kemikaliekraav, som rätteligen borde ha uttryckts som tekniska specifikationer, hade tillämpats som särskilda kontraktsvillkor.

Mest intressant som mått på kvalitet är utfallet av lagakraftvunna domar i ärenden som prövats i sak och blivit rättskraftigt avgjorda. Vid en sådan jämförelse framgår att leverantörerna i Upphandlingsbolagets mål i väldigt liten utsträckning får bifall till sin ansökan, se sammanställning nedan.

	Bifall leverantör	Avslag leverantör
Upphandlingsbolaget 2016	16 % (2/13)	84 % (11/13)
Upphandlingsbolaget 2015	0 % (0/13)	100 % (13/13)
Upphandlingsbolaget 2014	13 % (2/15)	87 % (13/15)
Upphandlingsbolaget 2013	5 % (1/20)	95 % (19/20)
Upphandlingsbolaget 2012	3 % (1/31)	97 % (30/31)

Statistiken, såväl för 2016 som under en längre tidsperiod, visar att det endast är i undantagsfall – och i klart lägre andel än enligt den nationella statistiken – som det efter domstolsprövning har konstaterats brister i bolagets upphandlingar som medfört ingripande enligt LOU. Såväl upphandlingsunderlag som bedömningar av inkomna anbud, håller därmed en hög kvalitet.

I upphandlingar där bolaget varit konsult åt andra verksamheter inom Göteborgs Stad (som då blir part i överprövningsprocessen) har fem överprövningar skett, men i samtliga fall har ansökningarna avslagits eller avvisats.

Överprövningarna fungerar som en del i bolagets kvalitetsarbete och erfarenheter och förbättringar återkopplas vid månadsvisa upphandlingsmöten och utgör grund för eventuella ändringar i mallar för ständiga förbättringar av upphandlingsdokumenten.

Under 2016 har en skadeståndsprocess inletts där en leverantör anser att ett ramavtal felaktigt hävts. Huvudförhandling kommer ske i maj 2017.

Utbildning och informationsinsatser

Utbildningsverksamhet

Under 2016 har bolaget arrangerat 20 utbildningar och totalt har 570 medarbetare i staden deltagit. Under hösten 2015 fick bolaget ställa in flera utbildningar på grund av för få anmälningar. Under de första månaderna 2016 gjordes utbildningarnas upplägg om till kortare utbildningar och dessutom med ett större utbud. Detta har resulterat i att i stort sett alla utbildningar har varit fullbokade under året.

Produktionsstatistik	2013	2014	2015	2016
Antal utbildningar	10	31	20	20
varav öppna		18	11	19
antal deltagare	275	850	460	570

Leverantörs- och kundaktiviteter

Bolaget har genomfört 76 olika leverantörs- och kundaktiviteter under året. Alltifrån runda bordssamtal med leverantörer och politiker, deltagande vid mingel med leverantörer och föreläsningar på olika event.

I maj arrangerades Västsvenska upphandlardagen, en mötesplats för leverantörer och upphandlare. Det är Västsvenska handelskammaren som arrangerar dagen och Upphandlingsbolaget är samarbetspartner. Flera av bolagets medarbetare föreläste under dagen och fanns på plats i bolagets monter för att svara på leverantörernas frågor. Tillsammans med Företagslotsen har bolaget haft fyra seminarier som riktar sig mot företag som vill göra affärer med Göteborgs Stad. I april arrangerade SOI (Sveriges Offentliga Inköpare) sin årskonferens för cirka 800 medlemmar i Göteborg. Bolaget samordnade den lokala grupp som var behjälplig med arrangemanget. Flera medarbetare föreläste även under de tre dagar som konferens pågick.

Som ett led i ansvaret att sprida kunskap om goda exempel inom upphandlingsområdet har bolaget arrangerat fyra inspirationsföreläsningar i form av frukostseminarier för stadens inköpare och upphandlare under året.

Röster om upphandling

Bolaget har under våren avslutat podcastserien ”Röster om upphandling”. Syftet med serien har varit att stärka dialogen och förståelsen mellan beställare, politiker och leverantörer och andra som berörs av offentlig upphandling. Totalt har sex avsnitt producerats där ämnen som kemikaliekrav, innovationsupphandlingar och vikten av dialog har diskuterats. I det sista avsnittet, som hade rubriken ”Fler i jobb med schyssta villkor? Socialt ansvar i fokus”, får lyssnarna bland annat höra civilminister Ardalan Shekarabi berätta om regeringens syn på socialt ansvar vid offentliga inköp. Serien har varit uppskattad och har haft över 7000 spelningar. Podcastserien blev nominerad till kommunikationspriset ”Megafonen 2016” under hösten.

Specialist och uppföljning

Avtalsuppföljning

Bolaget har förstärkt avtalsprocessens sista del, avtalsuppföljningen, genom att tillsätta särskilda avtalscontrollers för detta ändamål. Sedan tidigare har bolaget en särskild dedikerad controller för livsmedelsområdet men framöver kommer den systematiska ramavtalsuppföljningen att omfatta samtliga avtalskategorier och ske vid minst två tillfällen under avtalsperioden.

E-handel

Under 2016 har tjänsteansvaret för den kommungemensamma tjänsten e-handel flyttats över till intraservice som sedan tidigare har driftsansvaret för systemet Winst. Detta innebär att e-handel som tjänst nu förvaltas i samma verksamhet som övriga kommungemensamma tjänster inom Göteborgs Stad.

Samarbete med Trafikverket

Under året slöts en överenskommelse mellan Göteborgs Stad och Trafikverket avseende stöd i rekryteringen vid upphandlingar där Trafikverket har ställt krav på anställning eller praktik. De första rekryteringarna är genomförda och dialog med några av Trafikverkets leverantörer för att kartlägga kompetensbehov pågår. En kartläggning av kommande kompetensbehov har påbörjats för att tillsammans med Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen diskutera förutsättningar för att starta utbildningar motsvarande Trafikverkets kommande rekryteringsbehov.

Ansökan till Europeiska Socialfonden

Upphandlingsbolaget har tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Stockholms Stad, Helsingborgs Stad och Botkyrka kommun gjort en gemensam EU-ansökan till Europeiska Socialfonden. Ansökan syftar till att utveckla olika metoder för att genom offentliga upphandlingar möta arbetsmarknadens rekryteringsbehov i bristyrken med att snabba på processen för nyanlända flyktingar att få arbete och utbildning.

Social hänsyn vid markanvisningar

Upphandlingsbolaget har bistått Fastighetskontoret med stöd för att utveckla det sociala hållbarhetsarbetet vid markanvisningar för bostadsbyggande. Fastighetskontoret har vid flertalet markanvisningar ställt krav på exploatörerna att anställa personer långt från arbetsmarknaden enligt samma modell som utarbetats av Upphandlingsbolaget vid sociala hänsyn i upphandling.

Uppföljning av arbetsrättsliga villkor

Arbetsrättsliga villkor innebär villkor som reglerar lön, semester och arbetstid i nivå med vad som anges i de centrala kollektivavtalen för de anställda hos leverantörer som genomför uppdrag för upphandlande myndigheter. I begreppet arbetsrättsliga villkor ryms innehållet i Vita jobb-modellen.

Under hösten 2016 har Upphandlingsbolaget följt upp ställda arbetsrättsliga villkor i ramavtalsområdet Flytt-, transport, och magasineringstjänster. Uppföljningen har genomförts av konsulter tillsammans med Upphandlingsbolagets egen personal. Kostnaden för att genomföra uppföljning av en leverantör genom externa konsulter var 30 tkr. Uppföljningen omfattade de två leverantörer som stått för majoriteten av försäljningen på ramavtalet. Den tredje leverantören som haft en betydligt mindre försäljning följs nu upp av Upphandlingsbolaget utan konsultstöd.

I uppföljningen genomfördes platsbesök där interna rutiner, ordermottagning, schemaläggning, tidredovisning, körscheman, lönespecifikationer, avsättning för semesterersättning m m granskades. Granskningen visade endast på en mindre avvikelse per leverantör och föranledde inte några åtgärder.

Upphandlingsbolaget är, vad bolaget har kännedom om, den första upphandlande myndigheten i landet att följa upp leverantörer på detta sätt. Att följa upp de arbetsrättsliga villkoren är av stor vikt för att villkoren inte ska bidra till att underminera marknaden för seriösa aktörer.

Storstadssamverkan för utveckling av arbetsrättsliga villkor

Sedan våren 2016 samverkar de tre storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg i avsikt att föra utvecklingen av innehållet i de arbetsrättsliga villkoren framåt. Samtliga städer har i styrande dokument antagit tydliga målsättningar för att införa arbetsrättsliga villkor i upphandling i någon form. Syftet med samverkan är att städerna tillsammans med både arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer ska hitta nivåer på villkor för semester, arbetstid och lön, som är förankrade i de aktuella branscherna. I Göteborgs Stad är samarbetet förankrat i Strategiforum för upphandling och inköp.

Under försommaren och hösten 2016 har representanter för de tre storstädernas upphandlingsverksamheter träffat centrala företrädare på nationell nivå, från arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, för branscherna Bygg, Måleri och El. Målsättningen har varit att få organisationerna att bidra med förslag till nivåer på arbetsrättsliga villkor som de tycker bör gälla i upphandlingar. I det fall organisationerna inte kan vara behjälpliga är det upp till respektive upphandlande myndighet att sätta nivåerna. Om denna samverkan faller väl ut är förhoppningen att kunna fortsätta arbetet även inom andra branscher.

Städernas samverkan och resultat av den följs med stort intresse av andra upphandlande myndigheter och av Upphandlingsmyndigheten.

2.1.1 Viktiga framtidsfrågor

Upphandlingsbolaget kommer att leva kvar som bolag under cirka fem år till så länge det finns avtal i bolagets namn där provision betalas in. Det kommer dock inte att finnas någon personal i bolaget utan den nya nämnden för inköp och upphandling kommer att utföra det arbete som behövs för bolagets räkning. Det är därför inte relevant att här lyfta några viktiga framtidsfrågor för Upphandlingsbolaget.

2.2 Analys av årets utfall

Resultaträkning

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015
Intäkter	62 084	61 590	494	63 897
Kostnader	-59 703	-61 496	1 793	-55 014
Rörelseresultat	2 381	94	2 287	8 883
Finansiella intäkter	2	0	2	10
Finansiella kostnader	-9	0	-9	-8
Resultat efter finansiella poster	2 374	94	2 280	8 885

Bolagets resultat är för helåret 2,3 mkr bättre än budget före finansiella inktäkter och kostnader. Bolagets intäkter är 0,5 mkr högre än budget. För föregående verksamhetsår har provisioner inkommit med 1,8 mkr. Provisioner för nuvarande år beräknas till 57,7 mkr och är en enligt budget. Bolagets intäkter för konsultuppdrag är 1,3 mkr lägre än budget. Bolagets kostnader är cirka 1,8 mkr lägre än budget. Detta beror på minskade personalkostnader på 4,1 mkr beroende på personalavgångar, fortfarande hög sjukfrånvaro samt ej tillsatta tjänster. Kostnader för material och tjänster har ökat med 2,3 mkr mot budget. Bolaget har under året haft kostnader för beslutat övergång till förvaltning på 3,9 mkr och den största delen är kompensation till personal i samband med byte av kollektivavtal (tjänstepension).

2.3 Investeringar

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015	Budget/Plan 2017
Nyinvesteringar				
Reinvesteringar	122	300	190	0
SUMMA INVESTERINGAR				

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar, mkr	Utfall 2016
Summa investeringar	

Våra investeringar består av datautrustning och komplettering av kontorsmöbler.

2.4 Utveckling inom personalområdet

Det har varit ett händelserikt år utifrån medarbetarperspektiv. Tidigt konstaterades att de stora utmaningarna inom personalområdet är höga sjuktal, en relativt hög personalomsättning samt lågt resultat på medarbetarenkäten. Olika utredningar, däribland medarbetarenkäten, visar på utmaningar som bolaget behövt arbeta med: Otydlighet i uppdrag, bristande samarbete mellan avdelningar, otydlighet i roller, bristande helhetssyn och tillit till ledningen. Detta är inga frågor som löses genom enkla aktiviteter utan det krävs ett idogt och långsiktigt arbete.

Nuvarande ledning har påbörjat ett arbete med att förtydliga målstyrningen och att göra

anpassningar av organisationen. Syftet med organisationsanpassningen har varit att skapa en ändamålsenlig organisation med färre organisatoriska enheter för att göra det lättare att fördela arbetet och styra resurser dit de behövs. Det förväntas också skapa en bättre helhetssyn med mindre gränsdragningsproblematik inom organisationen. Ett par nya roller inrättades i samband med organisationsanpassningen. Det är roller som tidigare har varit otydliga både i förhållande till avtalsprocessen och linjeorganisationen.

Ledningsgruppen har ökat medvetenheten om kommunikation med medarbetarna i syfte att öka förtroendet och skapa större delaktighet. Exempel på insatser är att anteckningar från ledningsgruppsmöten är tillgängliga för alla medarbetare, löpande fredagsmöten har hållits under hösten. Det har hänt mycket under året och det är inte alltid lätt att informera om rätt sak i rätt tid, men ambitionen är alltid att medarbetarna ska få relevant och korrekt information.

Utifrån att det hänt mycket under hösten både avseende inrättande av ny nämnd men också internt på bolaget, beslutades att förtäta bolagets samverkansmöten. Bolagets samverkansgrupp, BSG, har också avsatt en halvdag med fokus på utvärdering av samverkan.

Arbetet med resultatet av medarbetarenkäten pågick under hösten tillsammans med externt konsultstöd och med stor delaktighet från medarbetarna. Slutrapporten bekräftar att de vidtagna åtgärderna med att förenkla målstyrningen och tydliggöra organisationen med färre chefer och större kundfokus är rätt väg att gå. Konsulterna pekar vidare på behovet av en mer genomgripande kulturförändring för att bli en inköps- och upphandlingsorganisation i toppklass.

Ohälsotalen har under hela året varit på en hög nivå, 9,3 procent ackumulerat för året. Den allra största delen, nästan sju procent, utgörs av frånvaro mer än 91 dagar. Det är sju personer som är långtidssjukskrivna. För de flesta sjukskrivna sker en positiv utveckling med höjd sysselsättningsgrad i planeringen. Vad gäller de personer som i dag är långtidssjukskrivna har samtliga insatser av olika slag. De påbörjade insatserna för att minska sjukskrivningarna är långsiktiga. Därför kan någon snabb minskning av sjukfrånvaron inte förväntas. Rehabiliteringsarbetet är individuellt och många gånger behövs tid i dessa processer.

Sjukfrånvarons och frisknärvarons utveckling sedan 2014 presenteras i tabellen nedan.

År	Sjukfrånvaro totalt helår	Andel långtidsfriska (max 4 sjukdagar/år)
2014	5,3 %	61 %
2015	8,4 %	56 %
2016	9,3 %	60 %

Under hösten har ett intensivt arbete pågått i samband med verksamhetsövergången. Stadsledningskontoret har tillsammans med centrala fackliga parter träffats i inrangeringsförhandling. Bolaget har varit representerat både av arbetsgivarföreträdare och lokala fackliga företrädare. Det har funnits mycket frågor och bitvis viss oro bland medarbetarna och stort fokus har varit att ge korrekt och relevant information. Utöver fredagsinformationen har särskilda informationsmöten hållits avseende inrangeringsförhandlingarna och pensioner. Representanter från stadsledningskontoret har hållit i några av dessa informationsträffar. Efter avslutade förhandlingar har samtliga medarbetare, i ett individuellt möte, erbjudits anställning i den nya förvaltningen. Endast en person valde att tacka nej.

2.4.1 Personalvolym och lönekostnad

	2016	2015	2014
Kostnader för konsultarvode (se anvisn)	2 169	1 884	1 119
Lönekostnad (exkl arvoden och soc avg)	26 701	25 256	25 586
Årsarbetare - Arbetad tid (personalvolym)	76	71	71
Lönekostnad per årsarbetare	351	356	361

Under 2016 har bolaget annonserat och tillsatt elva tjänster. Framförallt första halvan av året var intensivt avseende rekrytering, främst ersättningsrekryteringar men också några nyinrättade befattningar. VD samt avdelningschef upphandling slutade första kvartalet och flera upphandlare och upphandlingsledare har rekryterats. Vissa rekryteringssvårigheter har märkts när specifik upphandlingskompetens och erfarenhet efterfrågas.

Upphandlingsbolaget har som mål att jämna ut könsfördelningen och av de elva tillsatta tjänsterna är fyra tillsatta med män vilket innebär 36 procent av de annonserade tjänsterna. Detta är relativt sett positivt, då fördelningen totalt på bolaget är 18 procent män per 161231.

Sammanställning av avgångssamtal per första halvåret visade inte på några entydiga orsaker till att medarbetare valt att sluta. I slutet på året anlätades upphandlingskonsult för att avlasta på upphandlingsavdelningen då några oförutsedda vakanser uppstod. Rekrytering kommer påbörjas i början av 2017.

2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet

I slutet av året fick bolaget en framställan från skyddsombud enligt 6 kap 6a§ Arbetsmiljölagen. Denna är fortfarande under utredning och beslut har ännu inte inkommit från Arbetsmiljöverket.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.5.1 Intern kontroll

De regler och anvisningar för intern kontroll som infördes under 2014 och som styrelsen har fastställt på nytt i april 2015 och april 2016 tillämpades under 2016.

En riskanalys som ledningsgruppen genomförde under hösten 2015 ledde fram till att nio risker som bedömdes som särskilt allvarliga togs med i förslag till intern kontrollplan som styrelsen antog i november 2015. Fyra av riskområdena var nya för året (risk för negativ bild av UHBs varumärke, användbarhet och sökbarhet i Winst, kompetensförsörjning och intressentkonflikter mellan verksamhet, marknad, lagstiftning och politik). Fem punkter kvarstod som fortsatt hög risk från föregående år (risken att ramavtalen inte täcker kundernas behov, ohälsa, avtalsprocessen, hantering av känslig information och intern kommunikation).

Intern styrning och kontroll bör ske löpande under året och om risker eller avvikelser upptäcks bör dessa tas om hand omedelbart. I början av 2016 kom signaler från UHBs kundtjänst att många kundärenden kom in som gällde de nya avtalen inom kemtekniska

produkter (Mjukpapper och plast, rengöring-, städ- och matpackningsprodukter samt Maskindiskmedel för slutna system). Synpunkterna avsåg dels avropsmodellen, dels upplevelsen att vissa produkter på avtal inte uppfyllde stadens miljökrav. Styrelsen beslutade i februari att lägga till en punkt om detta i internkontrollplanen (risk att arbetet i avtalsprocessen leder till ramavtal som inte leder till uppfyllelse av stadens prioriterade mål).

Ansvar för de olika kontrollerna fördelades mellan bolagets avdelningar och genomfördes under 2016. Kontrollerna dokumenterades i de framtagna mallarna för kontrollrapporter. Utifrån resultaten har riskreducerande åtgärder vidtagits.

Några av de viktigaste resultaten från 2016 års interna kontroll är att risken för intressentkonflikter bedöms minska genom att bolaget arbetar i enlighet med den nya upphandlingspolicyn. Risken att Winst används felaktigt pga att det inte är användarvänligt och saknar sökfunktion bedöms ha reducerats. Det beror på att sökbarheten har förbättrats genom flera av de aktiviteter som pågår i enlighet med den beslutade handlingsplanen för att höja NKI. Exempel på åtgärder är utökad antal sökord, avtalssammanfattningar, ny bilagestruktur samt att slå ihop kategorier.

Problemet med de höga ohälsotalen kvarstår, men risken utifrån internkontrollplanen – att ohälsan leder till leveransförseningar har eliminerats genom att det har skett ett större samarbete inom exempelvis upphandlingsavdelningen för att jämna ut arbetsbelastningen mellan teamen. Bolagets bedömning är att helhetssynen ytterligare kommer att stärkas genom den nya organisation som trädde i kraft den 1 november 2016. Med färre och större organisatoriska enheter kommer det att bli lättare att fördela och dimensionera resurser.

Risken för kommunikationsmissar i en växande organisation har tagits om hand genom att ledningsgruppens protokoll har gjorts öppna och tillgängliga för alla medarbetare samt att extra informationsinsatser har gjorts avseende övergången till nämnd. Med början den 19 augusti har ledningen hållit en kort muntlig information varje fredag, som kompletteras med skriftlig dokumentation, så att de som inte varit närvarande kan ta del av informationen. Extra information har skett avseende pensioner och övergång till nytt anställningsavtal.

När det gäller den tillkommande internkontrollpunkten, att undersöka hur ändamålsenliga och väl fungerande kontrollerna i avtalsprocessen är för att säkerställa att stadens mål uppnås, visade kontrollen att det finns en stor otydlighet kring målstyrningen i bolaget. Därför har planerings- och uppföljningsprocessen setts över i syfte att alla chefer i större utsträckning ska bli bärare av målen och ha tillräckliga förutsättningar att förklara målen för medarbetarna. I arbetet med planering 2017 har arbetet bedrivits med ett större mått av delaktighet i alla led.

2.5.2 Sponsring

Upphandlingsbolagets styrelse har beslutat följande lokala anvisningar för sponsring:

”Sponsring eller mottagande av sponsormedel får, i anledning av Upphandlingsbolagets roll på marknaden, inte förekomma.”

2.5.3 Göteborgs Stads kommunikationsstrategi

Upphandlingsbolaget arbetar aktivt med att utgå från stadens kommunikationsstrategi i sitt kommunikationsarbete. Då bolaget blev en förvaltning vid årsskiftet pågår arbete att strukturera om verksamhetens kommunikationsplattform.

Bolaget har två huvudsakliga målgrupper; de medarbetare i stadens förvaltningar och

bolag som har ett ansvar för att göra inköp till sina verksamheter samt näringslivet som vill göra affärer med Göteborgs Stad. Sett ur ett hela staden perspektiv kan man säga att bolagets kommunikationsarbete till största del utgörs av intern kommunikation inom staden. Den kommunikationsplattform i kommunikationsstrategin som ligger bolagets verksamhet närmast är Näringsliv. Bolaget har framfört synpunkter på att plattformens budskap delvis är svårt att applicera i kommunikationsarbetet gentemot näringslivet. När bolaget kommunicerar läggs först och främst vikt på dialog, öppenhet och likabehandling. Den del av plattformen som fokuserar på företagsklimatet arbetar bolaget aktivt med. Dels genom sitt deltagande i styr- och arbetsgruppen för företagsklimatet men framförallt har bolaget deltagit i den arbetsgrupp som arbetat fram en gemensam kommunikationsplan för företagsklimatet under hösten 2016.

Med årets hållbarhetsredovisning (redovisar 2015 års arbete) vill Upphandlingsbolaget påvisa hur bolaget kan bidra till en jämlik och hållbar stad. Upphandling är en verksamhet som organisatoriskt befinner sig långt från göteborgaren. Upphandlingsbolagets roll är att tillhandahålla och säkra kvalitén på de varor och tjänster som stadens medarbetare använder för att möta och ge service åt medborgare och besökare. I hållbarhetsredovisningen är önskan att lyfta sambandet mellan hållbara upphandlingar och den stad som göteborgaren möter i sin vardag. Detta resulterade i fiktiva historier utifrån temat ”Vi är med dig hela livet” där 2015 års ramavtalsupphandlingar redovisas.

Under 2015/2016 har bolaget producerat en podcastserie ”Röster om upphandling”. Syftet med serien har varit att stärka dialogen och förståelsen mellan beställare, politiker och leverantörer och andra som berörs av offentlig upphandling. Serien sex avsnitt utgår från olika teman; dialog, innovation och de tre sista avsnitten belyser hållbarhetsaspekter. Podcasten är ett sätt att uppnå det övergripande målet för Göteborgs Stads kommunikation.

I början av året lanserades en ny version av webbplatsen Upphandlingar.nu. Webbplatsen syftar till att göra det enklare för företag att hitta aktuella upphandlingar som staden annonserat. Den nya versionen innebär bättre tillgänglighet med responsiv design och bättre sökmöjligheter.

2.5.4 Stadshus AB:s uppföljning av social hållbarhet

	Antal insatser/ej relevant för bolaget
Utbildning	
Antal aktiviteter/insatser som genomförts som bidrar till bättre utbildning?	
- antal individer som omfattats?	
Arbete	
Antal aktiviteter/insatser som genomförts som bidrar till att fler personer kommer i arbete?	Två. Dock syftar detta på omfattande arbetsprocesser snarare än enskilda aktiviteter: 1. Stödfunktionen, inrättad på UHB, har faciliterat omkring 80 anställningstillfällen som skapats via stadens tjänsteupphandlingar. 2. Sysselsättningskrav i 72 procent av alla UHBs tjänsteupphandlingar samt i två varuupphandlingar. Bedömning av om sysselsättningskrav kan ställas görs i alla tjänsteupphandlingar
- antal individer som omfattats	80 anställningstillfällen har skapats av stadens verksamheter. Eftersom målbilden enligt stadens budget har varit att ställa krav i minst 50 % av alla tjänsteupphandlingar har UHB inte uppgift om hur många individer som omfattats. Rekryteringsprocesser har pågått under året för enhandfull individer för Upphandlingsbolagets egna upphandlingar.
Bostad	
Antal bostäder som färdigställda?	
Antal bostäder som är påbörjade?	
Antal aktiviteter/insatser som genomförts som bidrar till en hälsofrämjande närmiljö?	

I och med beslutet om en ny inköps- och upphandlingspolicy i februari, gäller stadens framarbetade modell för social hänsyn alla bolag och förvaltningar som gör tjänsteupphandlingar. Därmed blev det tvååriga pilotprojektet en del av stadens ordinarie verksamhet.

Stödfunktionen för social hänsyn, inrättad vid Upphandlingsbolaget, har under året fortsatt att stödja de upphandlande enheterna i pilotprojektet i deras arbete med att ställa krav på sysselsättning till förmån för personer som står långt från arbetsmarknaden. Ansvaret för stödet till leverantörer, upphandlande enheter samt rekryteringsprocessen och dialog delas med Arbetsmarknads- och Vuxenutbildningsförvaltningen (Arbvux) som ansvarar för målgruppsprocessen i modellen.

Ett erfarenhetsutbyte med deltagarna från pilotprojektet från upphandlingssidan arrangerades under våren. Under hösten introducerade stödfunktionen modellen för övriga upphandlande enheter i staden samt förde dialog med intressenter från leverantörsmarknaden. Ett flertal utbildningstillfällen om modellen hölls på begäran av upphandlande enheter.

Stödfunktionen har faciliterat omkring 80 anställningstillfällen som skapats via stadens tjänsteupphandlingar, enligt modellens arbetssätt. Siffran är något lägre än föregående år, vilket tros kunna härledas till att det har varit halv bemanning i stödfunktionen under året till följd av nyrekryteringar, sjukskrivning och en viss osäkerhet kring övergången från pilotprojekt bland tidigare projektdeltagare. En intern åtgärdsplan med tillhörande

kommunikationsplan har tagits fram för att planera och stämma av en stegvis och anpassad implementering av modellen i stadens övriga verksamheter. Åtgärdsplanen består bland annat av förslag på nya upphandlande enheter som först kommer få ta del av riktade utbildningar i modellen samt övriga kommunikationsaktiviteter och dialog med berörda fack- och branschorganisationer.

När fler bolag och förvaltningar kommer att arbeta efter modellen är behovet av ett IT-stöd fortsatt stort för att kunna hantera uppföljning och modellens data på ett tillförlitligt sätt. Arbetet med framtagandet av ett IT-stöd har påbörjats tillsammans med Intraservice och bör prioriteras för fortsatt måluppfyllelse.

I takt med att arbetslösheten minskar förändras målgruppen på så sätt att färre individer anses jobbreda inom vissa yrkesgrupper samt exempelvis tjänster som kräver körkort blir svårare att rekrytera till. Ett analysarbete har påbörjats tillsammans med Arbvux för att säkerställa att staden fortsätter att ställa ändamålsenliga krav.

Det är av stor betydelse för måluppfyllelsen hur stadens övriga verksamheter planerar, organiserar och prioriterar sysselsättningsfrågan i upphandlingar.

Upphandlingsbolagets arbete med modellen

En bedömning av ifall sysselsättningskrav kan ställas eller inte görs i de flesta tjänsteupphandlingar samt även i de varuupphandlingar där en större del utgörs av tjänster. Upphandlingsbolaget ställde sysselsättningskrav i 41 av 57 tjänsteupphandlingar, vilket utgör 72 procent av alla tjänsteupphandlingar under året (inklusive ramavtal med förnyade konkurrensutsättningar). Krav har även ställts i två varuupphandlingar. I resterade fall har bolagets specialister gjort bedömningen att det ej varit proportionerligt eller möjligt att ställa krav på sysselsättning.

2.5.5 Samverkan med Social ekonomi utifrån den lokala överenskommelsen om samverkan mellan staden och Social ekonomi

Till och med 1 januari 2017 har upphandlande myndigheter i Sverige varit förhindrade att särbehandla leverantörer, oavsett syfte, enligt LOU. Upphandlingsbolaget här därför inte kunnat genomföra riktade upphandlingar mot den sociala ekonomin eller ge dem några fördelar.

Aktörer inom den sociala ekonomin är inte hindrade att delta i upphandlingar idag och att bli antagen som leverantör till Göteborgs Stad via ordinarie upphandling är fullt möjligt. På stadens ramavtal finns idag många småföretagare och mikroföretag där även sociala företag finns bland leverantörerna.

Upphandlingsbolaget har under 2016 medverkat som deltagare och föreläsare i den utbildningsserie som anordnades av Social resursförvaltning utifrån IDEKOM och behovet av samverkan med den sociala ekonomin. Genom sitt deltagande fortsatte Upphandlingsbolaget sitt tidigare arbete med att informera aktörer inom den sociala ekonomin om upphandling och de möjligheter som finns för dem att delta i stadens upphandlingar. Upphandlingsbolaget informerade även stadens medarbetare som deltog i utbildningen om de möjligheter som finns till dialog med den sociala ekonomin.

I Upphandlingsrådet, som fungerar som referensgrupp för aktörer med intresse av upphandling i Göteborgs Stad, finns företrädare för den sociala ekonomi representerade i form av paraplyorganisationen FAMNA och Idécom/GSE. De har där möjlighet att delta i diskussioner och lägga fram åsikter om upphandlingsarbetet i staden och hur det bör utvecklas.

När situationen på marknaden för upphandlade boenden i Göteborgs Stad diskuterades

senhösten 2016 bjöds representanter för den sociala ekonomin in tillsammans med representanter från näringslivet.

Trots begränsade möjligheter sker dialog och förståelsen för varandra har stärkts hos båda parter.

2.5.6 Övriga beslut och/eller uppdrag

40 procent ekologisk mat - ett uppdrag i Göteborgs Stads budget

För 2016 var uppdraget i Göteborgs Stads budget att andelen ekologisk mat i staden ska uppgå till minst 40 procent. Upphandlingsbolaget kan påverka, men inte styra utfallet för detta uppdrag.

Miljökrav ställs i livsmedelsupphandlingar, vilket gör det möjligt för beställare att välja miljömärkta alternativ. Om de sedan gör det eller väljer att köpa konventionella produkter styrs av flera variabler som till exempel ledningens prioriteringar, budget och beställarnas kunskapsnivå. Efterfrågan på ekologisk mat ökar, men det finns idag ett begränsat utbud och en ojämn volymtillgång både i Sverige och EU. Framgångsfaktorer för att driva utvecklingen framåt och öka andelen ekologisk mat är att fortsätta arbeta i en nära dialog med såväl stadens verksamheter som med marknaden om stadens behov när det gäller utbud och volym. Det är framförallt ekologiska livsmedel med stora inköpsvolymerna som har stor påverkan på resultatet. Upphandlingsbolaget följer utvecklingen genom att ta in inköpsstatistik från ramavtalsleverantörer. Genom statistiken fångas alla de verksamheter upp som köper in livsmedel på ramavtal. Utfallet för 2016 blev 48 procent ekologisk mat mätt i volym totalt på ramavtal inom livsmedel.

Att upphandlingsunderlaget har stor påverkan på utfallet visade sig direkt när det nya avtalet *Mejeri* startade hösten 2016. I förfrågningsunderlaget gällde förfrågan, för vissa varor, bland annat mjölk, enbart ekologiskt sortiment. Resultatet för de två månaderna som avtalet varit igång är slående, ekologisk mjölk står nu för 98 procent av inköpen.

Staden ligger långt framme när det gäller ekologiskt kött och chark. Trots begränsningar på marknaden är andelen inköp av ekologiskt kött och chark 70,8 procent. Genom regelbunden uppföljning och tät dialog med leverantörerna kan vi jobba tillsammans för att påverka utbudet.

Upphandlingsbolagets arbete med utfasning av produkter med tillsatser av mikroplaster

Upphandlingsbolaget har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samarbete med miljö- och klimatnämnden säkerställa att stadens verksamheter snarast upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatta mikroplaster. Den del av uppdraget som berör Upphandlingsbolaget gäller främst aktiviteten inköp och de ramavtal från vilka stadens verksamheter gör sina inköp.

Beslutet gällande mikroplaster berör alla ramavtalsområden, men eftersom det är när mikroplaster kommer ut i hav och vatten som de har stor negativ miljöpåverkan så har Upphandlingsbolaget valt att fokusera på de ramavtalsområden som innehåller produkter som riskerar att sköljas ut i hav och vattendrag.

Under första kvartalet 2016 gick Upphandlingsbolaget i samarbete med miljöförvaltningen igenom och valde ut de ramavtalsområden som med störst sannolikhet skulle kunna innehålla produkter med mikroplaster. De identifierade områdena är färger, lack och lim, järnhandelsvaror, kemtekniska produkter, sjukvårdsmateriel, skolmateriel samt trä- och metallslöjdsmateriel.

Nio ramavtalsleverantörer kontaktades och tillfrågades vilka av deras produkter som

kunde tänkas innehålla mikroplaster. Frågan är väldigt ny, exempelvis visste ingen av leverantörerna vad en mikroplast var, och leverantörerna fick därför tid på sig att gå igenom sitt sortiment för att därefter återkoppla.

En produkt som ansågs relevant, en skrubbtvål, identifierades hos två leverantörer och den togs bort från sortimentet i Winst. Inom området sjukvårdsmateriel framkom att det fanns produkter med mikroplaster, såsom blöjor och sårforband, men eftersom de är så viktiga för stadens verksamheter, och risken för spridning till hav och vattendrag är så liten, har de inte tagits bort från sortimentet.

För att definiera vad som ska klassas som mikroplaster har Upphandlingsbolaget använt sig av definitionen i IVL Svenska Miljöinstitutets senaste rapport om mikroplaster där definitionen lyder:

"...man-made polymers, deriving from petroleum or petroleum by-products, but also non-synthetic polymers like natural rubber and polymer modified bitumen. The term 'particles' will be used in the report for all solid particulates independent of shape, including e.g. flakes and fibers of plastics. The size range is set to particles between 1 µm and 5 mm." (Swedish sources and pathways for microplastics to the marine environment s.12, IVL Svenska Miljöinstitutet 2016)

Trots denna definition är bedömningen svår att göra i enskilda fall. En av de tillfrågade leverantörerna undrade om syntetiska resiner (konstgjorda hartser) som exempelvis kan finnas i färg bedöms som mikroplaster, vilket är svårt att avgöra. Frågan angående hur tensider i bland annat rengöringsmedel ska bedömas har också lyfts. Tensider är något som finns i näst intill alla rengöringsprodukter och konsekvensen av att klassa tensider som mikroplaster skulle leda till att få rengöringsprodukter lever upp till Göteborgs Stads krav och att det skulle vara svårt att få in funktionella produkter på avtalen. En liknande problematik skulle kunna gälla syntetiska resiner.

För att fasa ut användandet av produkter med mikroplaster krävs åtgärder utöver att påverka ramavtalen. Det finns ett stort behov av kommunikation mellan beslutsfattare, utredare och de verksamheter som använder produkterna. Användarna måste förändra sitt inköpsbeteende och därigenom sitt arbetssätt, vilket kräver information och tid. Om produkter tas bort från avtal utan föregående dialog och utan att ersättningsprodukter finns tillgängliga kommer effekten bara att bli att användarna köper produkterna utanför ramavtalen. Med ett helhetsgrepp om frågorna där åtgärder prioriteras efter vilken miljönytta de gör tror Upphandlingsbolaget att en ökad kommunikation i ett tidigt skede lättare kan bli av.

2.6 Kommunala ändamålet och befogenheterna

Uttalande som underlag för kommunstyrelsens årliga beslut enligt 6 kap. 1 och 1 a §§ KL

Upphandlingsbolagets styrelse lämnar nedanstående uttalande som beslutsunderlag.

Förenlighet med det fastställda kommunala ändamålet

Det kommunala ändamålet för Upphandlingsbolaget, vilket framgår av 3 § bolagsordningen och ägardirektivet, är att bedriva samordnad upphandlingsverksamhet så att stadens verksamheter erhåller varor och tjänster med rätt kvalitet till rätt pris samt att främja en god konkurrens. Göteborgs Stads verksamheter ska kunna erhålla varor och tjänster med högt ställda sociala och etiska krav samt miljökrav till lägre kostnad genom samordnad upphandling. Bolagets uppdrag innebär även en stödjande och konsultativ roll i förhållande till stadens förvaltningar och bolag samt att säkerställa strategiska målsättningar vid inköpen och bedriva en uppföljningsverksamhet.

Upphandlingsbolaget är en inköpscentral och kärnverksamheten – upphandling – är lagreglerad genom lagen om offentlig upphandling (LOU). En kommun har frihet att avgöra hur dess upphandlingsverksamhet ska organiseras. Att bedriva centraliserad inköpssamverkan genom en inköpscentral som tecknar ramavtal för verksamheten skapar samordningsfördelar genom samlad expertkompetens, minskade transaktionskostnader och en större möjlighet till marknadspåverkande kravställning. Utöver ändamålet i bolagsordningen och ägardirektivet berörs bolagets verksamhet av stadens budget och politiska beslut. Verksamhetsmålen utifrån styrdokumentet fastställs i affärsplanen som sedan styr bolagets verksamhet genom mål och övergripande strategier.

Verksamheten har under 2016 följt det fastställda kommunala ändamålet för bolaget.

Uppdragets genomförande i förhållande till de kommunala befogenheterna

Upphandlingsbolaget bedriver upphandlingsverksamheten i enlighet med gällande upphandlingslagstiftning. Samordnad upphandling genom en inköpscentral är reglerat i LOU (2 kap. 9 § och 4 kap. 22 § LOU). I lagen (2009:47) om vissa kommunal befogenheter (befogenhetslagen) finns vissa bestämmelser som tar sikte på just upphandling via en inköpscentral.

Det är endast upphandlande myndigheter som kan agera som inköpscentral, varför motsvarande verksamhet inte kan tillhandahållas av den öppna marknaden. Som inköpscentral tecknar Upphandlingsbolaget ramavtal i eget namn som är avsedda för andra upphandlande myndigheter. Enligt ägardirektivet ska Upphandlingsbolaget även ha en konsultativ roll i förhållande till stadens förvaltningar och bolag. I de fall konsultupphandlingar genomförs för enskild förvaltning eller bolag inom staden sker det genom så kallade internköp (2 kap. 10 a § LOU) och till en prissättning enligt självkostnadsprincipen. Från och med 1 januari 2017 gäller en ny LOU där inköpscentraler även kan vara ombud åt enskilda verksamheter samt erbjuda olika former av inköpsstödande verksamheter i sitt tjänsteutbud.

De upphandlingsrättsliga principerna i LOU syftar bland annat till att alla anbudsgivare ska behandlas lika och utan ovidkommande hänsyn. Samtliga beslut i en upphandling kan bli föremål för domstolsprövning. Genom att verksamheten bedrivs och kvalitetssäkras i enlighet med upphandlingslagstiftningen bedrivs verksamheten även i enlighet med de kommunalrättsliga principerna.

De stödåtgärder som innefattas i bolagets verksamhet är antingen av inköpsstödande karaktär och riktar sig då till verksamheterna i staden eller, när de riktar sig till leverantörer, av generell karaktär enbart i syfte att föra dialog och underlätta anbudslämnande och skapa ett gott näringslivsklimat. Åtgärderna är därmed inte i strid med några kompetensbegränsande principer i KL.

Självkostnadsprincipen med mera

Upphandlingsbolagets verksamhet finansieras, i enlighet med ägardirektivet, till klart övervägande del genom en omsättningsbaserad provisionsintäkt från ramavtalsleverantörerna. Intäkten är alltså inte en sådan avgift eller ersättning som kommer från användarna av bolagets tjänster utan från ramavtalsleverantörerna. Inom självkostnadsprincipen ligger dock även att någon vinst inte ska uppstå i verksamheten, vilket kopplas till 2 kap. 7 § Kommunallagen. Bestämmelserna i kommunallagen innebär att syftet med verksamheten inte får vara att generera vinst men utgör inte något generellt förbud mot att överskott kan uppstå i verksamheten, så länge detta överskott är tillfälligt och jämnas ut över tid. Bolagets resultat har under de senaste åren varit såväl negativt som positivt och jämnats ut genom mottaget respektive lämnat koncernbidrag. Årets tillfälliga överskott är därmed förenligt med 2 kap. 7 § KL och

självkostnadsprincipen.

Lokaliseringsprincipen

Upphandlingsbolagets verksamhet utförs primärt och i huvudsak för Göteborgs Stad. Som inköpscentral kan Upphandlingsbolaget även genomföra upphandlingar för andra upphandlande myndigheter/enheter, eller inkludera dessa som avropsberättigade i de ramavtal som bolaget tecknar i eget namn. I ägardirektivet har upphandlingssamverkan till inköpscentralen begränsats till Göteborgsregionen. Samverkansavtal, som reglerar anslutningen till inköpscentralen, tecknas med kranskommuner och övriga kunder som inte omfattas av Göteborgs Stads Inköps- och upphandlingspolicy. Verksamheten bedrivs inom de ramar som anges i ägardirektivet och lokaliseringsprincipen.

Sammanfattningsvis har den verksamhet som bolaget har bedrivit under 2016 har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

3.1 Sammanfattande resultat av uppföljningen av kommunfullmäktiges mål

Bedömning av förväntad måluppfyllelse

Grön = God

Utveckling åt rätt håll/Stark trend/om mätetal finns - *tydlig ökning*

Gul = Viss

Utveckling åt rätt håll/Svag trend/om mätetal finns - *ökning*

Röd = Ingen

Utveckling åt fel håll/Ingen alltså svag trend/om mätetal finns - *ingen ökning alltså minskning.*

Blå = Svårbedömt

Utvecklingen är svårbedömd/om mätetal finns - olika tal visar olika riktning. *Används även om målet inte är prioriterat alltså ej relevant för bolaget.*

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
Göteborg ska vara en jämlik stad	■ Viss	Genomarbete med social hänsyn i upphandling bidrar UHB till måluppfyllelse
Alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling	■ Viss	
Den strukturella könsdiskrimineringen ska motverkas.	■ Viss	UHB bidrar till jämställdhet genom att sätta upp villkor i aktuella upphandlingar. Till exempel vid upphandling av rekryteringstjänster och konsulter för chefs- och medarbetar-utveckling har jämställdhet ingått bland kriterier för tilldelning. Även könsuppdelad statistik har lyfts
Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka		Ej relevant
Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	■ Viss	I arbetet med stadens modell för social hänsyn beaktas målgruppen både i dialogmomentet och

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		rekryteringsprocessen. Under året har en del av de tjänster som skapats via stadens upphandlingar gått till personer med funktionsnedsättningar
Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå.		Ej relevant
Äldres livsvillkor ska förbättras		Ej relevant
Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp	■ Svårbedömd	I relevanta upphandlingar ställs krav på energieffektivitet, förnybar energi och miljöfordon. Vilken klimatpåverkan som inköpen ger upphov till kan i dagsläget inte mätas. För fördjupning hänvisas till UHBs hållbarhetsredovisning
Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre		Ej relevant
Det hållbara resandet ska öka	■ Viss	Avtalsområdena Tjänsteresor med Taxi- respektive Bussfordon har startat under året vilket innebär att resor sker i större utsträckning än tidigare i "hållbara fordon" (miljö och säkerhet). Som arbetsgivare uppmantrar UHB personalen att resa kollektivt genom att finansiera Västtrafikkort som löneförmån
Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka	■ God	Genomarbete med social hänsyn i upphandling bidrar UHB till måluppfyllelse
Samverkan för fler hållbara innovationer och jobbtillväxt ska öka	■ Viss	Genom UHBs samverkan med näringslivet i syfte

Mål	Bedömning av förväntad måluppfyllelse under mandatperioden	Eventuell kommentar
		att förbättra företagsklimatet
Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka		Ej relevant
Tillgängligheten till kultur ska öka		Ej relevant
Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra	■ God	UHB har kontinuerligt rättat till de löneskillnader som har upptäckts vid löneanalyser
Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar	■ God	Hållbarhetskrav ställs i relevanta upphandlingar. Utfallet beror på vilka upphandlingar som är aktuella under året och vilka risker som finns. För att ytterligare öka stadens andel hållbara upphandlingar och hållbara inköp arbetar UHB genom information och samverkan med stadens aktörer och leverantörsmarknaden

3.2 Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Alla nämnder och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.	Nej	Planen för jämställdhet och mångfald har ett arbetsgivarperspektiv. Invånarperspektivet har inte tagits med i planen, utan redovisas i affärsplanen
Den normkritiska kompetensen ska höjas i stadens verksamheter.	Ja	
Göteborgs Stads modell och annat arbete för social hänsyn i offentlig upphandling ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden.	Ja	
Antalet ferieplatser i staden ska öka.	Nej	UHB har begränsade möjligheter att erbjuda ferieplatser
Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal.	Ja	
Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå.	Nej	UHB har under året minskat antalet chefer och därför inte haft möjlighet att påverka fördelningen utifrån kön och etnisk bakgrund
- avseende andelen födda utanför Norden på chefsnivå	-	
- avseende andelen kvinnor på chefsnivå	-	
En handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för de grupper som har högst sjukfrånvaro ska tas fram, med fokus på de grupper som i Medarbetarenkäten inte definierade sig som kvinna eller man.	Nej	Ej relevant. UHB har för få medarbetare för att få svar på den nivån i medarbetarenkäten. Arbetet med att förbättra arbetsmiljön sker på bolagsnivå generellt för alla grupper.
Att minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar görs med sociala hänsyn.	Ja	

3.2.1 Uppdrag riktade till Göteborg Stads Upphandlings AB

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
Andelen ekologisk mat ska uppgå till minst 40 procent.	Ja	
Pilotupphandlingar enligt Vita jobbmodellen ska genomföras.	Ja/Nej	Upphandling med krav på arbetsrättsliga villkor har genomförts och följts upp, dock ej med facklig medverkan då de inte hade resurser för det.

4 Nyckeltalsredovisning

	Utfall 2016	Budget/målvärde 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
De vi är till för					
Kundmätning	60	>55	-	55	-
Antal utbildade personer i staden	570	>500	460	850	275
Utbildningar, antal	20	>15	20	31	10
Antal sålda konsulttimmar	1 144	2 500	1 506	1 790	1 492
Antal konsultuppdrag	18	-	32	34	42
Antal infoaktiviteter	76	>20	96	45	46
Ramavtalsupphandlingar/år			74/76	123	250
Publicerade ramavtalsupphandlingar*	84				
Antal avtalslösa områden	8	0	13	7	9
Verksamhet/ Processer					
Andel sociala hänsyn i tjänsteupphandlingar (%)	72 **	50	61	30	-
Etiska krav i antal upphandlingar	70		84	18	20
Domstolsbeslut framgång/antal	89% 16/18	100 %	96% 25/26	87 %	82% 32/39
Pågående processer	20	0	4	2	9
Leveranssäkerhet	***				
Andel ekologisk mat i Göteborgs Stad (%)	48	40	45		
Medarbetare/ Personal					
Kompetenstimmar i (%) av arbetad tid	2,16 %	>1,75 %	2,14 %	0,73 %	2,19 %
Sjukfrånvaro (%)	9,3 %	<3,5%	8,31 %	4,67 %	3,49 %
Medarbetarenkät	ej resultat	HME>70	65	72	ingen mätn
Ekonomi/ägare					
Rörelseresultat	2 391		8 883	-3 235	-4 451
Resultat efter finansiella poster	2 374		8 885	-3 194	-4 384
Soliditet	51 %	>30%	45 %	59 %	65 %
Eget kapital	17 492		17 441	17 384	17 387

*Under åren 2010-2015 avser siffrorna startade upphandlingar/konsultuppdrag. För år 2016 avser siffran publicerade upphandlingar/konsultuppdrag. Utifrån ett produktionsperspektiv går det inte över åren att jämföra och utläsa hur många ramavtalsupphandlingar som startats/publicerats, då ramavtalsupphandlingar under de senaste åren har paketerats på ett annat sätt. T ex blir en publicerad ramavtalsupphandling som består av ett flertal delområde (t ex 5st) som tilldelats var för sig 1st publicerad ramavtalsupphandling år 2016, medan den tidigare år publicerats och redovisats som 5st ramavtalsupphandlingar.

**Inte jämförbart med 2014 och 2015 då beräkningarna då gjordes på annat sätt.

***Under 2016 så har inte Leveranssäkerhet redovisats. Då det inte funnits uppgift om hur leveranssäkerhet ska redovisas. I "upphandlingar klar i tid" eller om det avser "beställningsbara ramavtal klara i tid".

5 Nyckeltalsredovisning

	Utfall 2016	Budget/målvärde 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Rörelseresultat	2 381		8 883	-3 235	-4 451
Resultat efter finansiella poster	2 374		8 885	-3 194	-4 384
Soliditet	51 %	>30%	45 %	59 %	65 %
Eget kapital	17 492		17 441	17 384	17 387

6 Bokslut

6.1 Sammanfattande analys